

STADSDIPLOMATIE: MEER DOMINEE DAN KOOPMAN?

Het begrip city diplomacy (vanaf nu vertaald naar 'stadsdiplomatie') is in toenemende mate een hot topic in de wetenschappelijke literatuur. Internationale profilering en samenwerking tussen steden is nochtans niet bepaald nieuw: zo heeft bijna iedere stad in Europa wel een of meerdere zusterstad/steden waar al dan niet actief mee wordt samengewerkt. Wél relatief nieuw is de opzienbarende opmars en assertiviteit van internationale stedelijke netwerken. Bekende voorbeelden zijn de C40, ICLEI en EUROCITIES. Daarnaast bestaan echter nog talloze andere netwerken, volgens een recente studie inmiddels ruim 200. Een ruime meerderheid hiervan focust vooral op vraagstukken gerelateerd aan klimaatverandering en milieu, gevolgd door de bestrijding van armoede en ongelijkheid. Het voornaamste doel van deze netwerken is het uitwisselen van kennis, maar ook het versterken van de positie van steden aan de internationale onderhandelingstafel.

Ook Belgische en Nederlandse steden zijn steeds actiever op het internationale toneel. Zolanceerde Gent in november 2020 haar nieuwe beleidsnota "Internationale samenwerking: de blik op de wereld", waarin het haar grensoverschrijdende doelstellingen en ambities uitgebreid uit de doeken doet. De grote vier Nederlandse steden vervulden tussen 2014 en 2016 een prominente rol in de oprichting van het Global Parliament of Mayors, geïnspireerd

op de ideeën van wijlen politicoloog Benjamin Barber. En niet alleen de grootste steden doen mee. Zo is het Vlaamse Vilvoorde lid van het zogenaamde Strong Cities Network, is Haarlem onderdeel van ICLEI en hebben ook middelgrote steden als Helmond reeds enige jaren specifieke beleidskaders voor internationale betrekkingen.

In het boek City Diplomacy beschrijft Lorenzo Kihlgren Grandi uitgebreid de verschillende facetten van stadsdiplomatie. Naast zijn affiliatie aan de Paris School of International Affairs van Sciences Po is hij mede-oprichter van Urban Flag, een denk- en doetank op het gebied van stadsdiplomatie en citymarketing. Hoewel verscheidene toonaangevende auteurs, waaronder Michele Acuto, erop hameren dat deze twee begrippen beslist geen synoniemen zijn, blijft de scheidslijn tussen beide soms nog wat vaag. Ook Grandi slaagt er in zijn boek niet helemaal in om de 'waarom-vraag' met betrekking tot stadsdiplomatie op kritische en doortastende wijze te adresseren. Hoewel hij zich bewust toont van het feit dat het beschermen en uitdragen van universele morele waarden en het najagen van eigenbelang soms dicht bij elkaar liggen, profileert hij zich vooral als ambassadeur van stadsdiplomatie, en legt hij zodoende de empirische nadruk op samenwerking en solidariteit.

Het boek begint met een tweetal interessante introducerende hoofdstukken die vooral ingaan op de historische en geografische ontwikkeling van stadsdiplomatie. Hierin passeert bijvoorbeeld het middeleeuwse netwerk van Hanzesteden de revue, en wordt onder meer ingegaan op naoorlogse stedenbanden tussen Engelse en Franse steden enerzijds, en Duitse steden anderzijds. Een

interessant weetje is verder dat het eerste mondiale steden netwerk, de International Union of Cities (tegenwoordig UCLG), op initiatief van de Gentse burgemeester Emile Braun werd opgericht tijdens de Wereldtentoonstelling in 1913. In de overige hoofdstukken staat steeds een specifieke dimensie van stadsdiplomatie centraal, namelijk 'ontwikkeling en samenwerking', 'vrede en verzoening', 'economie', 'innovatie', 'milieu', 'cultuur' en 'migratie'.

Ieder hoofdstuk heeft een gelijkaardige opbouw. Na een korte toelichting over het wat en waarom wordt er een overzicht gegeven van de betrokken lokale en internationale stakeholders, gevolgd door de voornaamste uitdagingen en verwachtingen voor de toekomst. Ook bevat elk hoofdstuk een op het laatste moment toegevoegde reflectie met betrekking tot de impact van en de eerste respons op de COVID-19-crisis. De vaakst terugkerende boodschappen in het boek zijn eenvoudig samen te vatten. Ten eerste benadrukt de auteur steevast dat stadsdiplomatie veel potentie heeft, en dat de internationale invloed van steden moet worden vergroot. Een vaak terugkerend argument is dat steden nu eenmaal pragmatischer, progressiever en pacifistischer zijn dan nationale overheden. Hierdoor zijn zij bij uitstek in staat om de grootste mondiale uitdagingen, zoals de klimaatcrisis, de pandemie en de dreiging omtrent radicalisering en terrorisme, op een

efficiënte, productieve en democratische manier aan te gaan. Daarbij wordt het belang van multi-stakeholderism, oftewel een participatieve benadering, regelmatig bepleit. Tegelijkertijd maakt Grandi duidelijk dat een actieve rol van burgemeesters in vrijwel iedere dimensie van stadsdiplomatie van groot belang is.

City Diplomacy houdt uiteindelijk een beetje het midden tussen een wetenschappelijke en een consultancytekst. De tekst wordt in veel hoofdstukken vooral gekenmerkt door de vele voorbeelden, opsommingen en adviezen. Dit maakt het enerzijds overzichtelijk en toegankelijk, maar gaat wel wat ten koste van de intellectuele diepgang van het boek. Hoewel in de inleidende hoofdstukken een aantal kritische vragen en kanttekeningen worden opgeworpen, worden deze in het boek niet echt verder uitgediept of besproken. Of steden zich internationaal vandaag de dag nog altijd meer als dominee dan als koopman profileren, is op basis van dit boek dus nog altijd niet helemaal duidelijk.

Literatuurselectie

Grandi, L.K. (2020) City Diplomacy. Cham: Palgrave Macmillan.

Jorn Koelemaij (jorn.koelemaij@kuleuven.be) is als postdoctoraal medewerker verbonden aan het Instituut voor de Overheid van de KU Leuven. Zijn onderzoek richt zich op stadsdiplomatie en het internationaal beleid van middelgrote steden in België en Nederland.